

กนิษฐา สุขช่วย 2551: การประเมินผลทางเศรษฐกิจและสังคมของโครงการการพัฒนาและสาธิต
การทดลองผลิตไบโอดีเซลจากสบู่ดำ กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนพลังงานทดแทน จังหวัดระยอง
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ปิติ กันตังกุล, Ph.D. 152 หน้า

วัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและประเมินผลทางเศรษฐกิจและสังคม จากการ
ปลูกสบู่ดำเพื่อผลิตไบโอดีเซลของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพลังงานทดแทน จังหวัดระยอง
โดยใช้แบบสอบถามกับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชนพลังงานทดแทนจากสบู่ดำจำนวน 43 ราย ซึ่ง
ประกอบไปด้วยการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์จากการปลูกสบู่ดำ โดยการวิเคราะห์
งบประมาณบางส่วน เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลทางเศรษฐกิจในการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชชนิดเดิมมาปลูกสบู่ดำ
ทั้งการวิเคราะห์ในปัจจุบัน (ปี 2549/50) และการวิเคราะห์ในช่วง 10 ปีภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด รวมไปถึง
การคาดการณ์ผลผลิตสบู่ดำเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในชุมชน ส่วนการประเมินผลทาง
สังคม จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกสบู่ดำและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชนฯ

ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ทำสวนผลไม้ และสวนยางพารา ส่วนสบู่ดำมีการ
ปลูกเฉลี่ย 5.56 ไร่ต่อครัวเรือน โดยแบ่งการปลูกสบู่ดำเป็นสามประเภท คือ การปลูกเดี่ยว การปลูกผสมไม้ผล
และปลูกสลับยางพารา ผลการวิเคราะห์งบประมาณบางส่วน พบว่าการปลูกสบู่ดำเดี่ยวมีความคุ้มค่าในการ
ปรับเปลี่ยนมากที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ในช่วง 10 ปีภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด พบว่า เกิดความคุ้มค่าในการ
ปรับเปลี่ยนทุกสถานการณ์ของประเภทการปลูกเดี่ยว และการปลูกผสมไม้ผล ส่วนการปลูกสลับยางพารานั้น
เกิดความคุ้มค่าเพียงสถานการณ์ที่กำหนดให้ราคาขายสบู่ดำเท่ากับ 6 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรต้องผลิตสบู่ดำ
เฉลี่ย 963.72 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี จึงมีความเพียงพอต่อปริมาณความต้องการใช้ภายในชุมชน ส่วนด้าน
ความคิดเห็นของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปลูกสบู่ดำแล้วทำให้เกิดการแบ่งงานกันทำ
และประสานงานในครัวเรือนเพิ่มขึ้น การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ทำให้มีบทบาททางสังคม
และมีส่วนร่วมกับชุมชนเพิ่มขึ้น